

Un fost Timisorean in Timisoara de azi

De George Kun

Calatoriile si vacantele in locuri noi, necunoscute, sint mai intodeauna mult dorite si asteptate, in anticiparea unei evadari reusite de la rutina si cotidian. Peisaje si locuri inca nevizitate, obiceiuri, cultura si oameni diferiti pot fi foarte atragatoare pentru nevoia umana de reimprospatare prin schimbare, chiar si temporara.

Daca aceste escapade turistice ne duc insa inapoi pe meleagurile natale, ale copilarii si tineretii, calatoria si sejurul iau un cu totul alt caracter. Sufletul ni se umple de emotia amintirilor, unele pe care speram sa le retrim, altele pe care dorim sa nici nu fi existat vreodata.

Mi s-a ivit recent, in iunie anul acesta, prilejul de a merge la Timisoara nu doar ca un simplu turist, dar si in functii aditionale de vizitator, observator, testator, explorator, martor, sfatuitor, critic si la urma si povestitor...

Pretextul original a fost participarea la o mare reuniune a diasporei internationale evreiesti originare din Timisoara. Reuniuni asemanatoare au avut loc de-a lungul anilor in Toronto, Geneva si Haifa, dar cea din Timisoara mi s-a parut cea mai importanta, cel putin din doua motive. Unul, pentru ca s-a tinut in orasul de bastina de unde a inceput exodul, si asta in mod natural este si sfirsitul circuitului, si al doilea pentru ca probabil a fost ultima intilnire de aceasta natura, datorita mai ales virstei inaintate a majoritatii participantilor.

Lista de participare a fost actualizata in mod continuu si distribuita la toti cei care aveau intentia sa vina la Timisoara.

Imi inchipui ca si altii, la fel ca si mine, au scrutat cu atentie lista, sa vada pe cine cunosteau personal, de cine au auzit sau vazut pe internet, de cine habar n-aveau cine sunt, cine a auzit de noi din cei pe care nu-i cunoastem, daca ar fi intelept sa stim sau sa aflam ce stiu ei sau ce li s-a spus despre noi... Printre alte ginduri erau si "cum va reusi intilnirea", cum si cit vom comunica intre noi fata de cit vom asculta si urmari programele planificate pentru noi. Va fi o harababura cu prea multi care au foarte putin de spus, sau prea putini care ne vor inunda verbal cu tot ce n-au apucat sa ne zica in ultimii 40 de ani???

Destul cu speculatia, mi-am zis, si m-am dus. Si bine am facut. Mixajul de programe sociale, culturale, artistice, religioase, culinare, combinate cu inevitabila evaluare vizuala reciproca a ravagiilor imbatrinirii fiecaruia din noi, au fost intr-un echilibru perfect, si ne-au tinut ocupatzi din plin. Unele activitati deosebite ca

expoziții de fotografii, lansare de cărți de poezii, de către participanții noștri cei mai talentați, au atras o multime de alți timisoreni care nu erau parte din grupul original, dar erau prieteni, cunoscuți înainte sau pur și simplu intelectuali curioși care au apărut la Muzeul de Artă și la Bastion, să vadă și ei "ce-i de nou", dar să se și întâlnească cu foști prieteni sau colegi de clasă, sport sau muncă. Așa am fost și eu abordat de foști colegi de navetă pe un tren "personal" Timisoara-Lugoj, acum 40 de ani, care au aflat că sunt în oraș (Dumnezeu știe cum) și au venit să radem de glumele și bancurile de care toți ne mai aduceam aminte de pe vremuri.

Un incident bizar a fost întâlnirea la muzeu cu un fost coleg, pe care nu l-am văzut de 40 de ani, și care din motive complicate și-a dublat greutatea. Când ni s-au întâlnit privirile, eu l-am recunoscut doar pentru că am văzut ceva poze recente pe internet unde era și el identificat electronic. L-am abordat cu căldură și prietenie, și el mi-a spus mai tirziu că tot aștepta să vorbim, dar a hotărât că dacă nu-l recunosc, el nu se va identifica voluntar... era conștient și puțin jenat de schimbările prin care a trecut....

Tot el mi-a spus că din păcate nu îmbătrânim cu toții cu aceeași "gratuitoate".

O experiență și mai bizară a fost întâlnirea cu câteva doamne care acum 45 de ani erau foarte vag pe circuitul meu potențial matrimonial, complet dispărute din memoria activă. Revederea, o surpriză, a creat o suprapunere stranie a unor imagini conservate static dintr-un trecut îndepărtat cu realitatea de astăzi, care prin voia înțeleaptă a Domnului, nu este posibil (și nici de dorit) să fi fost cu ochii de atunci. Noroc că aceste percepții sunt reciproce, și aceste întâlniri neplanificate au generat zimbete îngăduitoare și reînnoirea unor prietenii uitate.

La Marea Întâlnire am întâlnit și citiva oameni foarte bătâni, care și aduceau aminte cu duioasă de părinții mei, pentru care au avut un respect deosebit și am putut să deșănțăm amintiri frumoase, care m-au impresionat până la lacrimi.

Unul dintre bătâni, își aducea aminte de ceva mult mai important decât părinții mei. Și asta a fost sora mea. Contextul era că acel bătânel, astăzi de aproape 92 de anișori, era îndrăgostit de splendida fiică a tatalui meu, adică de sora mea, care pe atunci avea 24 de ani, iar el avea aproape 50. Fanteziile acestui domn scund și firav s-au limitat și atunci doar la glandele salivare, și i-am urat în continuare multă sănătate și memorie bună, dacă asta-i menține spiritul voios...

Intrunirea a fost un mare succes, pomada excelentă pentru suflet, reînnoștrare de prietenii vechi din tinerețe și copilărie, o recalibrare a valorilor importante în viață, consolidarea perspectivei asupra trecutului și chiar și asupra viitorului.

Am plecat cu toții cu sute de fotografii unice și valoroase, din care vom arăta multe prietenilor care n-au fost acolo, vom face schimb de poze cu cei cu care ne-am întâlnit, și că orice ființă umană cu mici secrete, vom ține câteva doar pentru noi, pe care din motive practice, de bun simț și bune maniere, nu le vom arăta decât cel mult nouă, în sine....

Dupa aceasta Reuniune am mai ramas inca 3 saptamini in "zona", mai ales la Timisoara, 4 zile la Brebu-Nou, Garina, si 3 zile la Gyula si Oroshaz, la baile termale in Ungaria.

Noutatea absoluta pentru mine a fost timpul petrecut in Brebu-Nou, unde am fost invitat de un prieten din tinerete, Sergiu Morariu, pe care prietenii il numesc Tzulu si care este fondatorul "Enduromaniei".

Timpul petrecut cu Tzulu in general si cel in Brebu Nou in particular a fost formidabil, si s-a reflectat in mod pozitiv atat asupra lui Tzulu cit si asupra Romaniei. Tzulu a ramas acelasi tip plin de idei, planuri, vise, umor si entuziasm, dar in acelasi timp si de pragmatism si actiune, traduse in succes. Daca vizita mea in Romania s-ar fi limitat la timpul petrecut cu Tzulu, si la Brebu, deja s-ar fi meritat din plin, si ma voi reintoarce cu placere. Trebuie sa recunosc, ca initial, impresia mea despre Enduromania era in

esenta ca fiind o idee excentrica, care atragea persoane excentrice, iubitoare de riscuri de sporturi extreme, poluare atmosferica cu fum de gaze de esapament, poluare fonica de motoare supraturate, noroi abundent pe bocanci/cizme imbracaminte de piele, cu fetzele asudate, care violau frumusetile naturale ale unor zone inca pristine in Banatul deluros. Fiind acolo insa, a devenit un caz tipic de "you had to be there", adica trebuie judecat la fatza locului, si perspectiva mea s-a schimbat complet.

Imensitatea spatiului parcurs si raspindirea vasta a vehiculelor, au eliminat practic aceasta ingrijorare legata de poluarea mediului inconjurator si mi-am dat seama repede ca majoritatea participantilor erau de fapt adevarati iubitori de natura care veneau sa practice acest sport intr-un spatiu unic si foarte original, nu neaparat pentru competitie, dar pentru a fi in mijlocul naturii intr-o forma accesibila doar cu ATV-uri.

Am vorbit cu multi participanti (germani, austrieci, scandinavi, baltici, cehi, slovaci, scotieni, etc.) si multi spuneau "we are not racing anymore, we are here for the ride and the beauty", cu alte cuvinte ei nu mai concureaza, ci doar se "plimba" cu aceste vehicule de mare putere si admira natura.

Multi din participanti sint "intelectuali sportivi", oameni cu profesii serioase si cultura, care pe langa pasiunea pentru acest hobby, au si un ochi pentru frumusetile naturale ale Romaniei, o placere surprinzatoare sa vada transformarile din Romania (multi au fost in Romania in trecut si au putut sa vada mari schimbari) si foarte clar vor raspindi aceste impresii bune si la altii. Asta e mai ales datorita calitatilor organizatorice ale lui Tzulu care a pus evenimentul, Enduromania, Banatul si indirect tzara din nou pe o harta, de data asta din hirtie de mare calitate si NU de WC-u!!!!

Personal am facut niste ture cu Tzulu si am putut sa admir natura la o viteza de "amator" si pot sa va spun ca e splendid. In plus, Sediul Enduromaniei e facut cu mult cap si confort, si ceva cu totul neasteptat, mincarea servita acolo a fost de cea mai inalta clasa, preparata de bucatari profesioniști, cu produsele cele mai proaspete, aduse direct de la stine, ferme, etc, si servite imediat dupa preparare, proaspete in fiecare zi. Yuuuuumy!!! Bineinteles, Tzulu are idei noi de dezvoltare in viitor. Treaba e ca Enduromania e o chestie de mare succes, cu popularitate crescendo si o fantastica reclama pentru Romania. E si indirect "a good employer in the area" adica un creator de joburi, si de aceea are to suportul local. Tzulu a pus multe lucruri la punct care deja merg acum de la sine, asa ca el poate acum sa se mai detaseze fara sa se implice in gestiunea de zi cu zi a afacerilor..

Acum, ca vechi Timisorean, vreau sa spun cite ceva despre ce m-a impresionat despre Timisoara noua.

Iata citeva schimbari spectaculare pentru mine.

a) Timisoara are peste tot centre de inchiriat biciclete (bine sub \$1/ora)

b) Toate trotuarele au o banda vopsita si marcata pentru biciclete. Zeci de kilometri.

c) Bega are vaporase, lebede cu pedale, hidrobiciclete, si multe alte vehicule acvatice de agrement de inchiriat pentru divertisment, pentru adulti si copii.

d) La Clubul de kayak SSE unde am facut acest sport acum 100 de ani, antrenoarea, una Codrutza, m-a lasat sa ies pe apa cind si cit am vrut, fara nici macar o aluzie la ceva compensatie. Am facut eu o mica donatie finaciara pentru club, dar total nesolicitat. Si nimeni de la club nu ma cunostea. Alta lume.

e) Timisoara e extraordinar de verde in acest anotimp si miroase intens a salcim, tei si roze.

f) E o abundenta de magazine de tot felul, extrem de bine dotate cu tot ce vrei, cu nimic mai prejos decit cele in vest.

g) Mall-ul Julius din Timisoara arata ca cele mai moderne malluri din America de Nord si are cam aceleasi marfuri ca oriunde in Europa de vest. I-am enervat pe prietenii mei cind am cerut sa ma scoata de acolo, le-am spus ca ma simt ca in Toronto, unde chiar si nevasta-mea ma poate tine in mall doar pentru un timp limitat:-)

h) Orasul e plin de restaurante excelente si la pret foarte rezonabil (pentru noi, de aici)

i) Viata culturala in Timisoara e vibranta. Peste tot sint galerii de arta, expozitii, concerte, spectacole pe strada, Poti s-o iei de la Bastion, Piata Unirii, sau de la Posta spre Alba Julia, apoi "pi shentru" pina la Maria, prin parcuri pe ambele maluri ale Begai... peste tot se intimpla cite ceva, deseori interesant, mai rar "you better keep moving" adica "pleaca de acolo cit mai repede".

j) Am fost la un concert in aer liber for "Cargo", ceva mare trupa, nu in stilul meu, am si plecat din cauza zgomotului, dar totusi a tinut zeci de mii de tineri ocupati de la delincventa :-)

k) Am vazut "Fiddler on the roof" (Scripcarul de pe Acoperis) la Opera de Stat din Timisoara, un spectacol de calibru international.

l) Se vede in Timisoara o categorie noua de straini, mai de calitate. In vremea noastra erau mai ales "low level" (categorie joasa) de soferi de camioane italiene (Alessio Carni) care erau interesati mai ales de prostituate, si vecinii nostri "bishnitzari" sirbi care vindeau tot de la Podravka, la carape, gacice, kosulje, suskavac, (fis) etc. Acum, Timisoara avind un numar impresionant de intreprinderi serioase internationale, cu cladiri faine si personal calificat strain si autohton, vezi multi oameni de afaceri imbracati elegant, cu maniere, populind cafenelele si restaurantele, si purtind conversatii de afaceri in diverse limbi straine. Totusi, in pauzele dintre discutii, ei devin din nou "barbati" si scaneaza trotuarele fixindu-si privirile pe picioare si funduri de dama, calificate estetic, dupa criteriile lor, pentru acest scop.

m) Orasul ca populatie e foarte tinar, ceva de asteptat la un oras universitar.

n) Se observa femei de toate virstele, imbracate cu mult gust, elegant, modern. Evident, accesoriile de moda sint disponibile, iar mijloacele de a le cumpara s-au gasit sau s-au inventat si in vremurile cele mai grele. Chestie de prioritati :-)

o) Comunicarea intre oameni pare sa fie foarte naturala si facila. Fiind nou in oras, nu pare sa fie o problema. Exista peste tot in lume badarani, dar cred ca in general daca esti politicos, ti se va raspunde la fel.

p) Din observatiile personale si discutii cu prieteni, se pare ca Timisoara este o Mecca pentru socializare si indulgente personale pentru barbati (si bineinteles si femei) de orice virsta cu interes si grad de libertate >0.

r) Taxiurile in Timisoara sint foarte ieftine si practice ca mijloc de transport urban.

s) Rromii (numiti pina nu de mult tzigani, acum acest termen e considerat inacceptabil) de care care ma temeam, nu prea sint vizibili in oras, pentru ca in sezonul de vara sint ocupati cu "redistribuire de bunuri" in vest, iarunii nici nu mai vin inapoi, pentru ca s-au stabilit permanent in Spania, Italia, Franta si Germania. Hallo Vestule: Vreti sa scapati de Rromi? ? Veniti la Timisoara!

t) Au aparut multe hoteluri si pensioane noi, frumoase. E unul in Strada Romulus, "Casa del Sole", cu o piscina de 20m, curat frumos, restaurant cu mincare excelenta si o receptionista trasnet (si poliglota si politicoasa).

Lucruri care nu s-au schimbat sau s-au inrautatit:

a) Pamintul Banatean a ramas foarte fertil. Radacinile de sub asfalt cresc cu "ura" si distrug toate trotuarele si drumurile creind noi crapaturi, gropi, hirtoape, ceva de groaza. Nu te poti plimba niciunde uitindu-te inainte, ci doar la picioarele tale, daca nu vrei sa cazi pe nas. Pina si plimbarea cu bicicleta pe malul Begheului, te zgindura mai rau ca ATV lui Tzulu-Segiu Morariu.

b) Cladirile sint toate in paragina, neingrijite, neintretinute, vai si amar, chiar cele de "Status Symbol". Exemplu: La primarie, s-au inlocuit niste usi, dar geamurile inca nu, si acum sint inlocuite "temporar" cu plastic de punga de nylon. In fata Catedralei, la Momumentul Eroilor cazuti, placa de bronz comemorativa e decolorata, estompata, abia mai poti citi un nume. Dar cui ii mai pasa astazi de cine a cazut? (de gloante, alunecare pe ghiatza, sau betzie) Destul de trist.

Tricolorul Romaniei cind e pus pe pereti de cladiri, e facut prin aplicarea unor folii adezive din cele trei culori. Se pare ca adezivul de pe culoarea albastra e de proasta

calitate, pentru ca se dezlipeste si arata bizar... Mindrul Tricolor, e pe cale sa devina jalnicul Bicolor.

c)) In fata ISIM-ului, e un bust al Academicianului Prof. Dr. Traian Salagean. Toate literele acestui titlu au fost cindva din bronz solid. Acum toate lipsesc, in afara de "A", "C" si "D"... si cam atit. Pe cap mult gainatz de porumbei, dar cui ii mai pasa de d-l Traian? Prof. Dr. Ing. Clara Boarna a plecat dintre noi. Alti Manageri din Conducere s-au mutat de la ISIM in cladirea ARS-ului.

d) Cind am schimbat ceva "valuta " in lei, la unul din multele puncte de schimb din centru, tzatza de la ghiseu a urlat la mine "Dati-mi buletinul". Am avut doar un nenorocit de pasaport Canadian, si cind l-a vazut a tras un zimbet ovin, dezvelind dinti tratati in Epoca de Aur" :-)

e) Se observa in Timisoara o prezenta musulmana destul de vizibila. Anumite magazine de imbracaminte, specialitati culinare, si multe puncte de schimb valutar sint in proprietatea strainilor din Orientul Mijlociu.

In zona din str. Brincoveanu, numita in gluma "The Gaza Strip" sint siruri intregi de magazine stil bazar, cu tot ce-ti trebuie si mai ales cu tot ce nu-ti trebuie...

Interesant de remarcat, ca intr-n magazin de Vodafon, unde mi-am cumparat un telefon mobil pentru uz local, am fost servit de sefa magazinului, o femeia tinara, grasa, scunda, cu fatza rotunda si ochi mari caprui, imbracata complet din cap pina in picioare in haine musulmane, nu numai ca vorbea perfect limba romana, dar era si foarte politicoasa, prietenoasa, inteligenta si competenta. Am aflat ca e inginera IT din Kuwait si s-a stabilit permanent la Timisoara, unde, din pacate, se simte ca acasa...

Si uite-asa, una peste alta, cred ca Timisoara e reprezentativa pentru multe schimbari pozitive in Romania. Va recomand sa vizitati Timisoara cu Ochii Mari si Sufletul Deschis!

George Kun, iunie 2013

Timisoara Bike Tour by George Kun, June 2013

<http://www.flickr.com/photos/98493321@N07/sets/72157634519950948/>